Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio

30.9.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta, keskiviikko 1.10.2025 klo 11.15 / Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026
Sisäinen turvallisuus ja maahanmuutto

Asiantuntijat:

Talous- ja suunnittelujohtaja Antti Karila
Osastopäällikkö Tomi Vuori
Rajavartiolaitoksen raja- ja meriosaston osastopäällikkö, prikaatikenraali Mika Rytkönen
Pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka
Maahanmuuttojohtaja Sanna Sutter
Kansallisen turvallisuuden yksikön johtaja Petri Knape

TAE 2026 yleisesti

Sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan vuoden 2026 talousarviossa yhteensä 2,1 mrd. euroa. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna määrärahataso laskee noin 135 milj. euroa. Vähennys aiheutuu muun muassa maahanmuuton vastaanottomenojen laskusta, kertaluonteisten lisäysten poistumisesta sekä tehdyistä säästöpäätöksistä. Pääluokan vuoden 2026 määrärahoista 16 % kohdistuu hallintoon, 52 % poliisitoimeen, 17 % Rajavartiolaitoksen toimintaan, 5 % pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan sekä 9 % maahanmuuton menoihin.

Hallituksen vuoden 2026 talousarvioesitykseen ei sisälly uusia asiamuutoksia sisäministeriön hallinnonalalle. Taustalla ovat hallituksen aikaisemmin tekemät merkittävät panostukset sisäiseen turvallisuuteen ja julkisen talouden heikko tila. Sisäministeriön talousarvioehdotus oli myös maltillinen ja vuoden 2026 määrärahakehyksen ylittäviä lisäysesityksiä esitettiin vain vähän.

Hallitus on kuitenkin aikaisemmin päättänyt muutoksista, jotka vaikuttavat vuoteen 2026. Esimerkiksi, hallitus päätti kevään 2026 puoliväliriihessä merkittävistä varautumisen ja valmiuden lisäyksistä. Lisäykset tehtiin Poliisin, Rajavartiolaitoksen, Suojelupoliisin ja väestönsuojelun voimavarojen vahvistamiseksi (SM pelastusosasto) sekä laaja-alaisiin uhkiin varautumiseksi. Hallitus on lisäksi aikaisemmin päättänyt sopeuttamistoimista, josta yli 400 miljoonaa euroa kohdistuu valtion virastoihin. Tästä kohdistuu vuonna 2026 sisäministeriön hallinnonalalle yhteensä n. 19 milj. euroa. Tämän lisäksi kehysriihessä päätetty uuden toimintamenosäästön taso vuodesta 2026 eteenpäin on yhteensä 130 milj. euroa, josta sisäministeriön hallinnonalalle kohdennettava osuus on 16,4 milj. euroa. Sisäministeriön hallinnonalaan kohdennettiin huomattavasti pienempi säästö kuin yleisesti valtiohallintoon. Säästöissä noudatetaan hallituksen päätöstä, jonka mukaan operatiivisissa tehtävissä eli kenttätyössä toimivien poliisien ja rajavartijoiden määrä ei vähene. Myös Suojelupoliisin resursseja on haluttu turvata. Säästöpaine ja -toimet kohdistuvat tämän myötä voimakkaammin tukitoimiin, hallintoon ja muihin hallinonalan viranomaisiin. Ministeriö koordinoi virastojen tuottavuusohjelmien valmistelua ja tuottavuustoimia suunnitellaan ja toimeenpannaan jatkuvana prosessina.

Hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen sekä ICT- järjestelmistä riippuvainen. Säästöjen toimeenpanoa suurempi haaste hallinnonalalla onkin se, että julkisen talouden tila tuskin mahdollistaa merkittävän rahoitustason lisäämisen lähivuosina. Suomen turvallisuusympäristön muutos, tilannekuva ja tunnistetut riskit edellyttävät edelleen turvallisuusviranomaisten taloustilanteen vahvistamista, jotta yllättäviin muutoksiin ja kriiseihin kyetään varautumaan ennakoivasti ja määrätietoisesti. Turvallisuusympäristön muutokseen varautumiseen on kyettävä vastaamaan myös hyvinvointialueiden pelastustoimissa. Aiempi rahoitusvaje, uusien tehtävien edellyttämä resursointi ja kustannusten nousu (erityisesti ICT- ja toimitilakustannukset) muodostavat yhdessä toimintamenosäästöjen kanssa haasteellisen kokonaisuuden, joka on rahoitettava nykykehyksen puitteissa.

Hallinto

Sisäministeriön ja Kriisinhallintakeskuksen toimintamenoihin on kohdennettu hallituksen päätösten mukaiset säästöt.

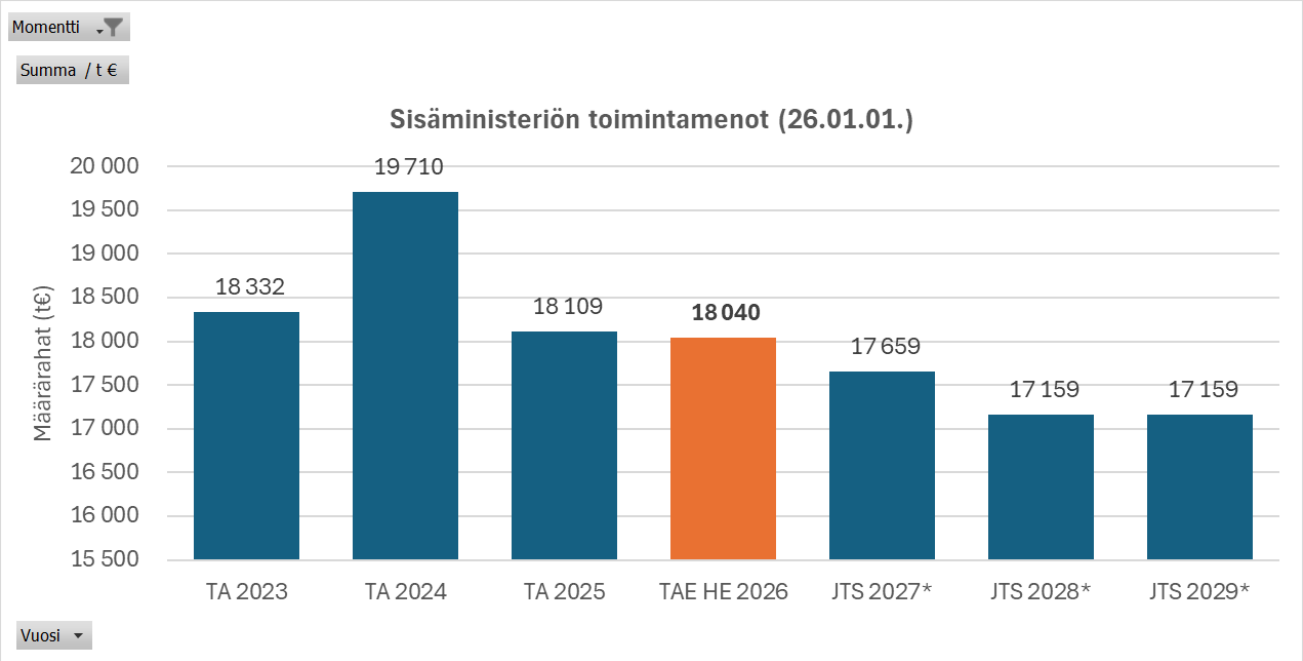

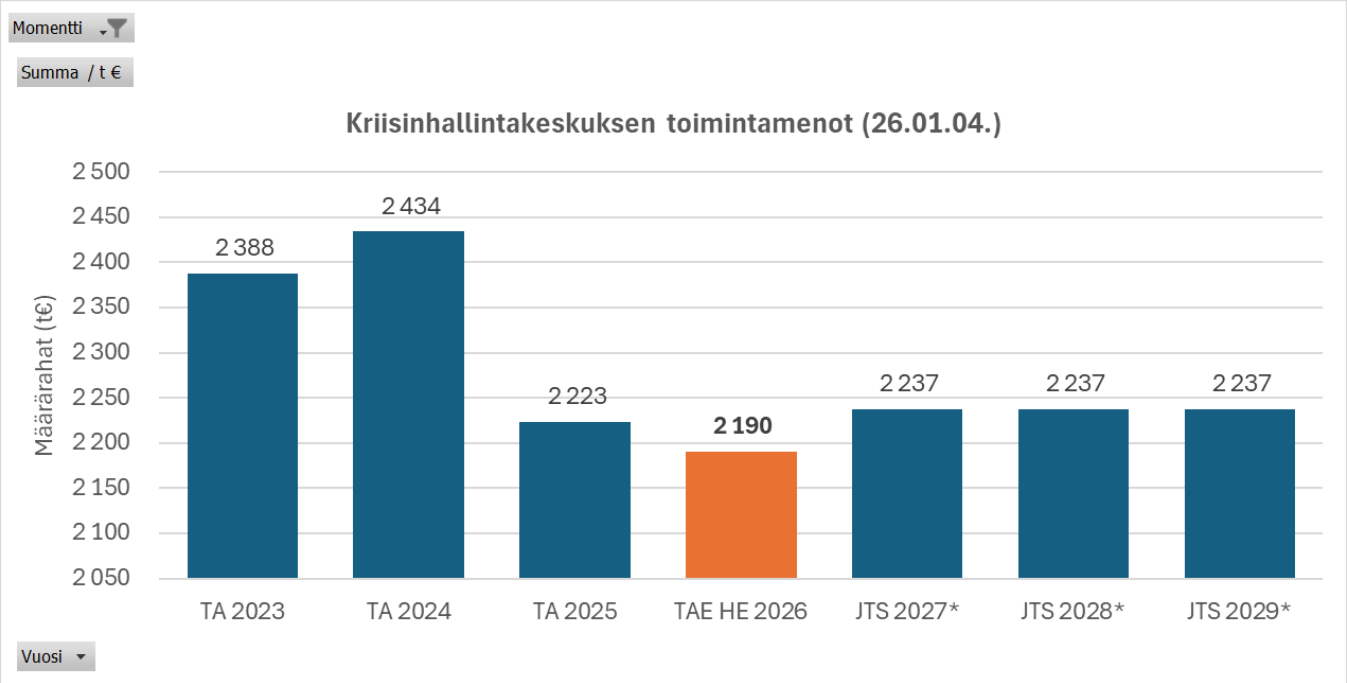

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).

Sisäasioiden EU-rahastojen ohjelmakauden 2021–2027 menoihin varatulle kehyksen ulkopuoliselle momentille tulee merkittävä määrärahatason lisäys (78,8 milj. euroa) johtuen kansallisiin ohjelmiin osoitettavista lisärahoitusosuuksista. Osuudet koostuvat mm. EU:n muuttoliike ja turvapaikkasopimuksesta (ns. Maahanmuuttopakti), BMVI-lisärahoituksesta itärajan valvonnan vahvistamiseksi sekä rahasto-ohjelmien väliarviointien yhteydessä saatavasta lisärahoituksesta. Momentin lisäyksellä varaudutaan nopeutettuun hankkeiden toimeenpanoon sekä ulosmaksuihin.

Poliisitoimi (ml. Suojelupoliisi)

Hallitusohjelman mukaisesti poliisille ehdotetaan talousarvioesityksessä kehyksen mukaista 17,5 milj. euron lisäystä poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseksi 8 000 henkilön tasolle vaalikauden lopussa. Poliisin toiminnan tason turvaamiseen lisätään kehyksen mukaisesti 4 milj. euroa ja ei-harkinnanvaraisiin Ict-menoihin 3 milj. euroa. Lisäksi Poliisin maastapoistamistoimintaa tehostetaan pääluokan sisäisellä 0,8 milj. euron määrärahasiirrolla.

Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta poliisille esitetään 5 milj. lisäystä poliisin valmiusyksikön suorituskyvyn kehittämiseen ja 5 milj. euron lisäystä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan.

Lisäksi oleskelulupajärjestelmän turvallisuuden vahvistamiseen hakemusten seulontaa tehostamalla tarvitaan pysyvää 0,8 milj. euron lisäystä ja PTR-viranomaisten tiedonhankinnan järjestelmien uudistamiseen 3,6 milj. euroa.

Selonteon keskeiset resursseihin vaikuttavat linjaukset:

- Parannetaan poliisin erikoisjoukkotoiminnan suorituskykyä ja turvataan siten poliisin suorituskyky vastata entistä kyvykkäämmin vaativiin poliisitoiminnallisiin tilanteisiin.

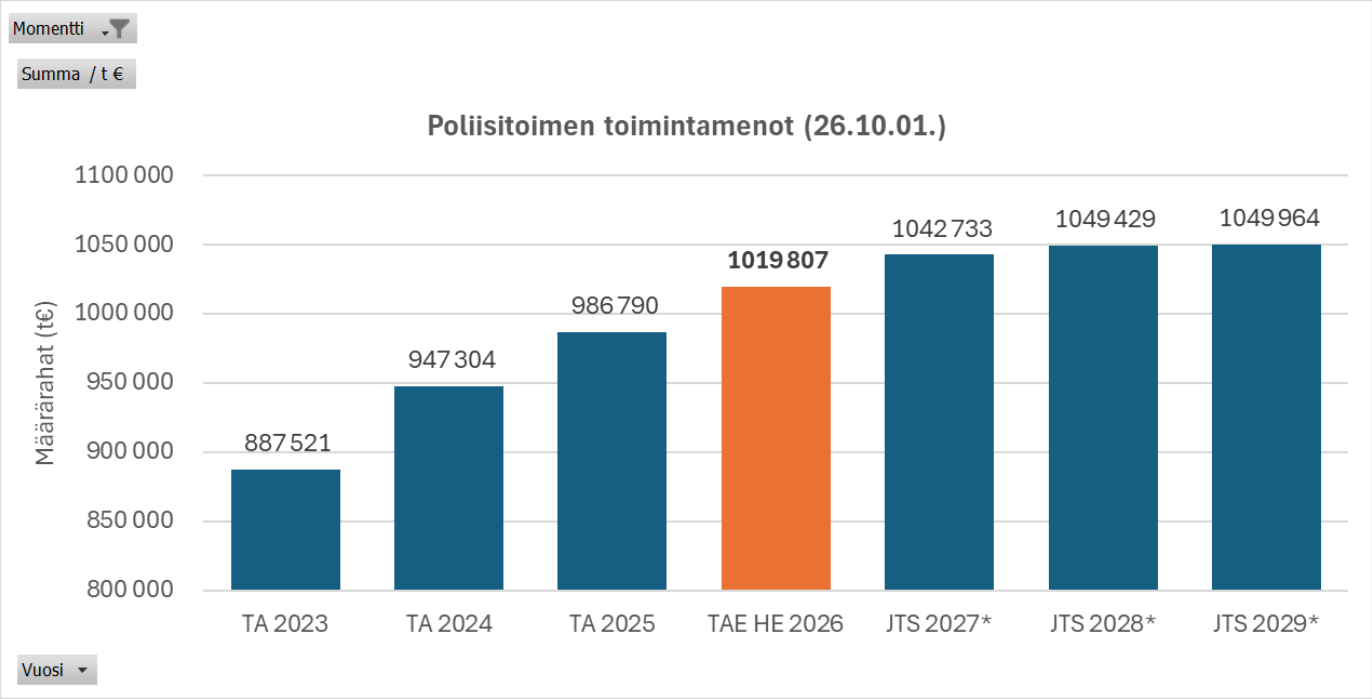

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).

Suojelupoliisi

Suojelupoliisille esitetään 10 milj. lisäystä strategisen suorituskyvyn turvaamiseen.

Selonteon keskeiset resursseihin vaikuttavat linjaukset:

- Turvataan Suojelupoliisin strateginen suorituskyky. Turvataan myös pidemmällä tähtäimellä Suojelupoliisin resurssit.

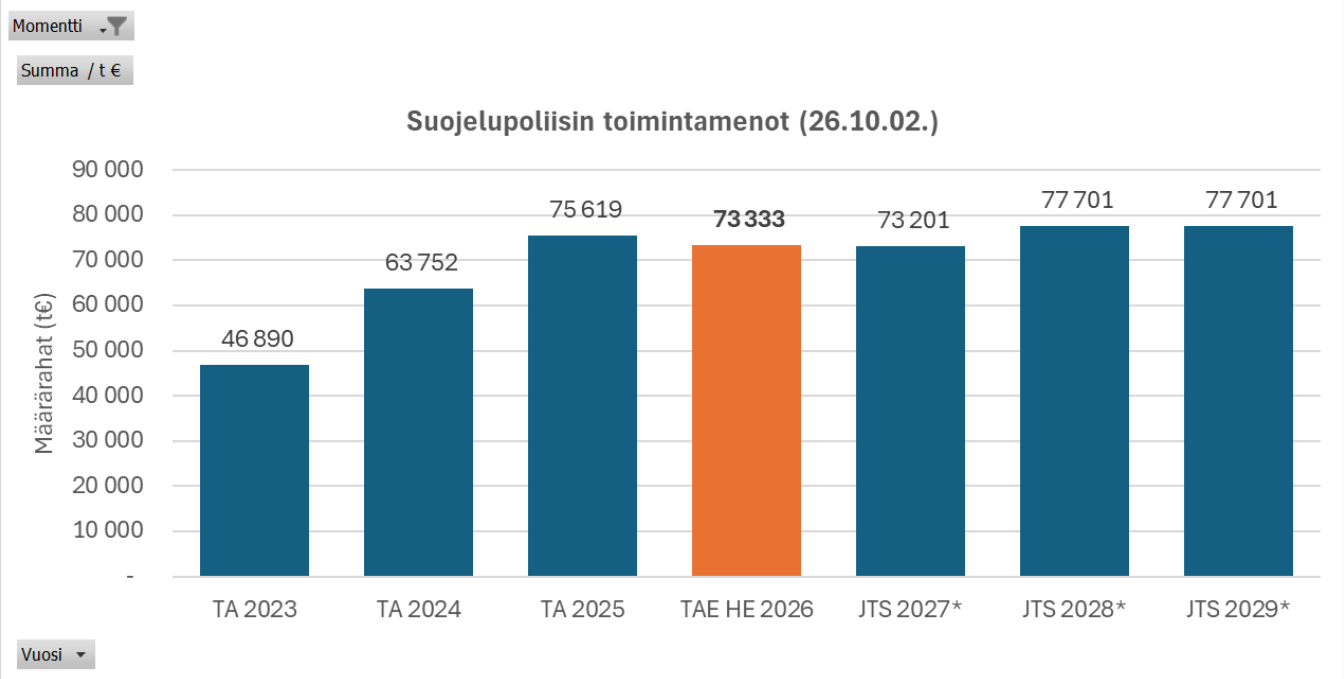

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).

Rajavartiolaitos

Hallitusohjelman mukaisesti Suomen rajaturvallisuus, rajavartiolaitoksen riittävät henkilöresurssit sekä kalusto ja teknologia varmistetaan. Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta turvataan Rajavartiolaitoksen strategista suorituskykyä noin 1,3 miljoonalla ja esitetään vuoden 2025 talousarvioon sisältynyt 6 milj. euroa materiaali- ja Ict-kustannuksiin pysyväluonteisena lisäyksenä. Lisäksi kehitetään Rajavartiolaitoksen merellistä suorituskykyä 10 milj. eurolla hankkimalla raskaita ilmatyynyaluksia, joilla korvataan vanhentunut kalusto. Sisärajojen toimivaltuuksien kehittämiseen lisättiin 2 milj. euroa.

Selonteon keskeiset resursseihin vaikuttavat linjaukset:

- Parannetaan Rajavartiolaitoksen strategista suorituskykyä muuttuneessa turvallisuustilanteessa ja kehitetään viraston merellistä suorituskykyä. Varmistetaan Rajavartiolaitoksen toimintakyky ja riittävä henkilöstömäärä. Varmistetaan kyky rajavalvontaan, meripelastukseen ja ympäristövahinkojen torjuntaan kaikilla Suomen merialueilla. Kehitetään Rajavartiolaitoksen erikoisjoukkotoiminnan suorituskykyä. Valmistaudutaan korvaamaan vanhentuvat meripelastushelikopterit vuodesta 2028 alkaen.

- Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin sekä Rajavartiolaitoksen investointeihin tulisi ottaa käyttöön vuosittainen indeksitarkistus, joka korjattaisiin jälkikäteen vastaamaan todellista kustannustason nousua.

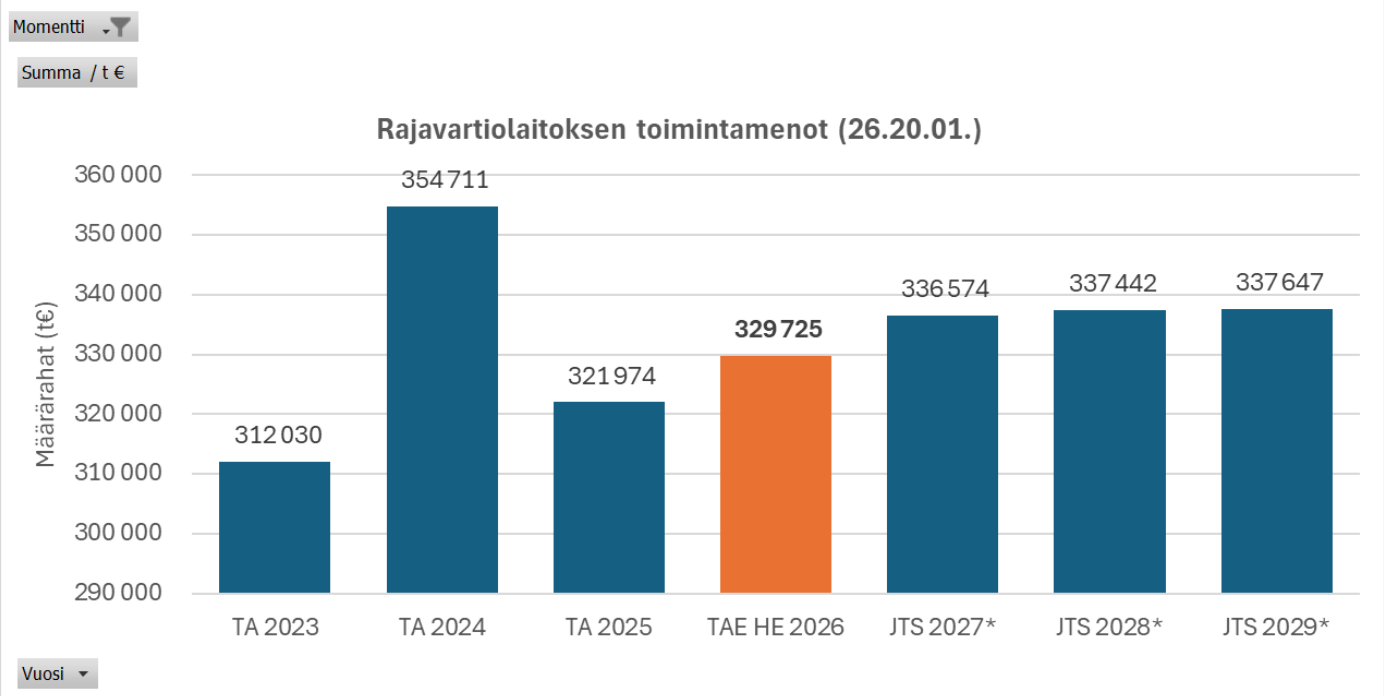

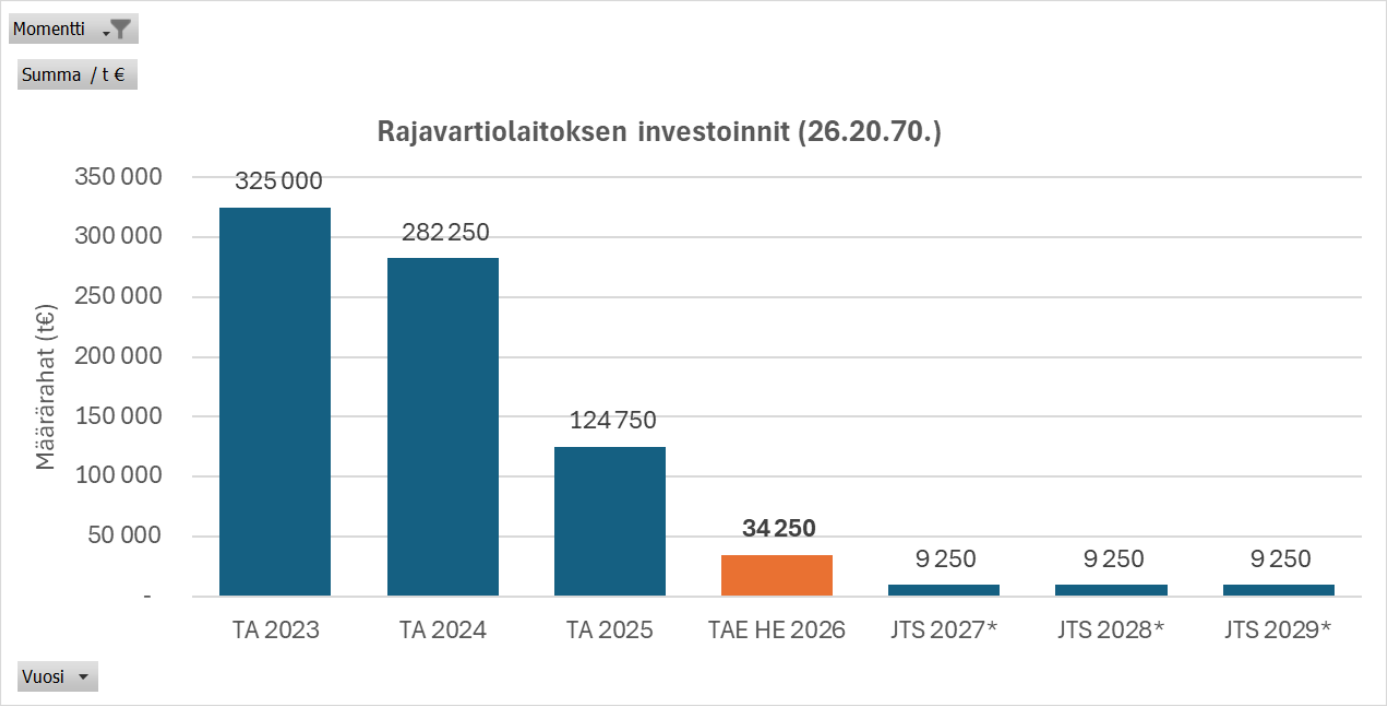

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).

Turvallisuusympäristön muutoksen johdosta Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja henkilöstövahvuutta on nostettu siihen osoitetulla rahoituksella, joka on ollut pääosin kertaluonteista. Hallitus on osoittanut edellisessä kehyspäätöksessään myös merkittäviä pysyviä korotuksia Rajavartiolaitoksen rahoitukseen. Näistä huolimatta aikaisempien sopeuttamistoimien, kustannustason nousun ja turvallisuustilanteen edellyttämien toimien johdosta Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin kohdistuu sopeuttamistarpeita.

Rajavartiolaitoksen voimavaravaje toimintaympäristön edellyttämän toiminnan tason ylläpitämiseksi vuonna 2026 on noin 13 milj. euroa, mukaan lukien uusi hallintosäästö vuodesta 2026 alkaen (1,663 milj. euroa). Voimavaravaje on suhteutettu kokonaishenkilötyövuosimäärään noin 3020 henkilötyövuotta. Tämä pitää sisällään Rajavartiolaitoksen investoinnit -momentilla raskaan kaluston ylläpitoon ja huoltoon käytettävän peruskehyksen 1,25 milj. euron vajeen, joka johtuu tarpeisiin nähden liian alhaisesta lähtötasosta sekä merkittävästä kustannustason noususta.

Rajavartiolaitos jatkaa tuottavuusohjelman toimeenpanoa, jolla sopeutetaan toiminta rahoituksen tasolle. Rajavartiolaitos pystyy väliaikaisesti turvaamaan operatiivisen toiminnan nykyisen rajatilanteen edellyttämälle tasolle sopeuttamistoimien avulla ja nykyisellä kehyksellä. Sopeuttamistoimet kyetään kohdistamaan ydintoimintaa tukeviin toimintoihin operatiivisen toiminnan tason turvaamiseksi. Rajavartiolaitos käyttää sopeuttamistoimina myös EU-rahoituksesta Rajavartiolaitokselle kohdistuvia palaumia sekä edellisvuodelta siirtyvää määrärahaa. Mahdolliset rajatilanteen muutokset ja esimerkiksi itärajan tilanteen hallinnasta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset edellyttävät kuitenkin myös jatkossa lisämäärärahaa.

Investointimomentin rahoitusvaje aiheuttaa vanhenevan kaluston myötä lisääntyviä vikaantumisia ja huoltotarpeita sekä yhä kasvavia huoltokuluja tulevina vuosina. Samalla se aiheuttaa alusten käytettävyyden heikentymisen sekä Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn laskun merellisessä toimintaympäristössä ja eri turvallisuustilanteisiin liittyvässä ilmailussa. Peruskehyksen vajauksen vuoksi joudutaan ajoittain osa investoinnit momentille käyttötarkoituksensa puolesta kuuluvista raskaan kaluston ylläpidosta kustantamaan

toimintamenoista (esim. laivan huoltotelakointi (2–5 milj. eur) tai helikopterin voimalaitteen peruskorjaus (1,5 milj. eur)).

Sisäisen turvallisuuden selonteossa on tunnistettu keskeisenä tarpeena ottaa käyttöön Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (pl. palkat) sekä investointeihin (peruskehys) vuosittainen indeksitarkistus, jolla korjattaisiin rahoitus vastaamaan todellista kustannustason nousua. Kustannustason nousun on arvioitu kasvattavan Rajavartiolaitoksen kiinteitä menoja Valtiovarainministeriön ennusteiden perusteella vuonna 2026 noin 2,8 milj. euroa ja nousten tasaisesti vuoteen 2029 mennessä jo noin 11,5 milj. euroon.

Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

Muutokset Suomen turvallisuusympäristössä, yhteiskunnan rakenteen muutokset, teknologian kehittyminen sekä ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin edellyttävät pelastus- ja hätäkeskustoiminnan järjestelmän kehittämistä ja vahvistamista. Pelastajien koulutusmäärää lisätään ja väestönsuojelua vahvistetaan. Samalla pelastustoimen valtakunnallista ohjausta ja valvontaa kehitetään.

Pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan ei esitetä uusia lisäyksiä. Pelastajakoulutettavien määrän nostamista jatketaan siten, että tavoite 1 000 uutta pelastajaa saavutettaisiin vuonna 2032. Hätäkeskuspäivystäjäkoulutettavien määrää on sisäministeriö esittänyt vuoden 2025 III lisätalousarviossa lisättäväksi ylimääräisellä alueellisella hätäkeskuspäivystäjäkurssilla syksyllä 2026. Väestönsuojelua kehitetään vuoden 2025 toisessa lisätalousarviossa myönnetyllä 21 milj. eurolla. Lisäksi kehitetään vaaratiedottamisen ja väestön varoittamista 6 milj. eurolla sekä öljyntorjuntavalmiutta 2,5 milj. eurolla.

Selonteon keskeiset resursseihin vaikuttavat linjaukset:

- Suomella tulee olla kyky varautua myös erityisen vakaviin uhkiin, kuten sotaan ja aseelliseen konfliktiin.
- Pelastustoimen viranomaisten suorituskykyä tulisi edelleen kehittää vastaamaan toimintaympäristön muutokseen, ottaen huomioon pelastusviranomaisten kyky huolehtia siviiliväestöön kohdistuviin uhkiin varatutumisesta ja sen edellyttämistä järjestelyistä. Sisäisen turvallisuuden viranomaisille tulisi kehittää yhteiset, turvalliset ja yhteensopivat tilannekuva- ja viestiyhteydet, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön ja reaaliaikaisen ja tietoturvallisen tiedonsiirron normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Toteutetaan vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisjärjestelmän kehittämistoimet vastaamaan turvallisuusympäristön muutosta. Varmistetaan järjestelmien toimivuus myös poikkeusoloissa.

Sisäministeriön pelastusosastolla kehitetään keskitetysti pelastustoimen valtakunnallisia tietojärjestelmiä, jotka tukevat palveluiden laadun, tehokkuuden ja saavutettavuuden parantamista sekä mahdollistavat vaikuttavan hyvinvointialueohjauksen. Osa järjestelmistä on elinkaarensa loppupäässä, ja alasajo toteutuu syksyllä 2026. Uusien järjestelmien käyttöönotto alkaa vuonna 2026, mutta kehitystyön onnistunut loppuunsaattaminen edellyttää määrärahojen osoittamista myös jatkokehitykseen.

Kipukohtana on myös määrärahojen turvaaminen nykyisten ja kehitettävien järjestelmien ylläpitämiseksi. Sisäministeriöllä ei ole pelastustoimen tietojärjestelmien edellyttämää välttämätöntä ylläpitorahoitusta.

Hyvinvointialuelainsäädäntö ei mahdollista valtakunnallista keskitettyä kehitystyötä ja sen edellyttämää määrärahavarausta ministeriötasolle. Näin ollen mikäli tietojärjestelmien edellyttämä rahoitus ei vuoden 2027 alusta jatku suunnitellusti, vaarana on järjestelmien hajautuminen aluekohtaisiksi lisäkustannuksia merkittävästi aiheuttaviksi ratkaisuiksi, mikä heikentäisi kustannustehokkuutta, yhteen toimivuutta ja valtakunnallista ohjattavuutta. Pelastustoimi on yksi turvallisuusviranomaisista, minkä suorituskyky selonteon linjausten mukaisesti tulee turvata kaikissa tilanteissa, myös poikkeusoloissa. Varautuminen edellyttää moderneja tietojärjestelmiä, jotka pelastustoimesta tällä hetkellä puuttuvat.

Ukrainan avuntarpeiden arvioidaan jatkuvan vielä pitkään, useita vuosia sodan päättymisen jälkeenkin erittäin suurina ja koko yhteiskuntaa läpileikkaavina. Jotta lahjoitusten tarjoamista ja kriittisimpien resurssien (esim. tuki pelastustoimelle ja terveydenhuollolle) sekä näiden kuljettamista Ukrainaan voidaan jatkaa, tarvitaan arviomäärärahaa kattamaan kustannukset.

Pelastusopiston toiminnan haasteena on pelastajakoulutuksen määrän lisääminen samaan aikaan tuottavuusohjelman vaatimuksiin vastaamisen kanssa.

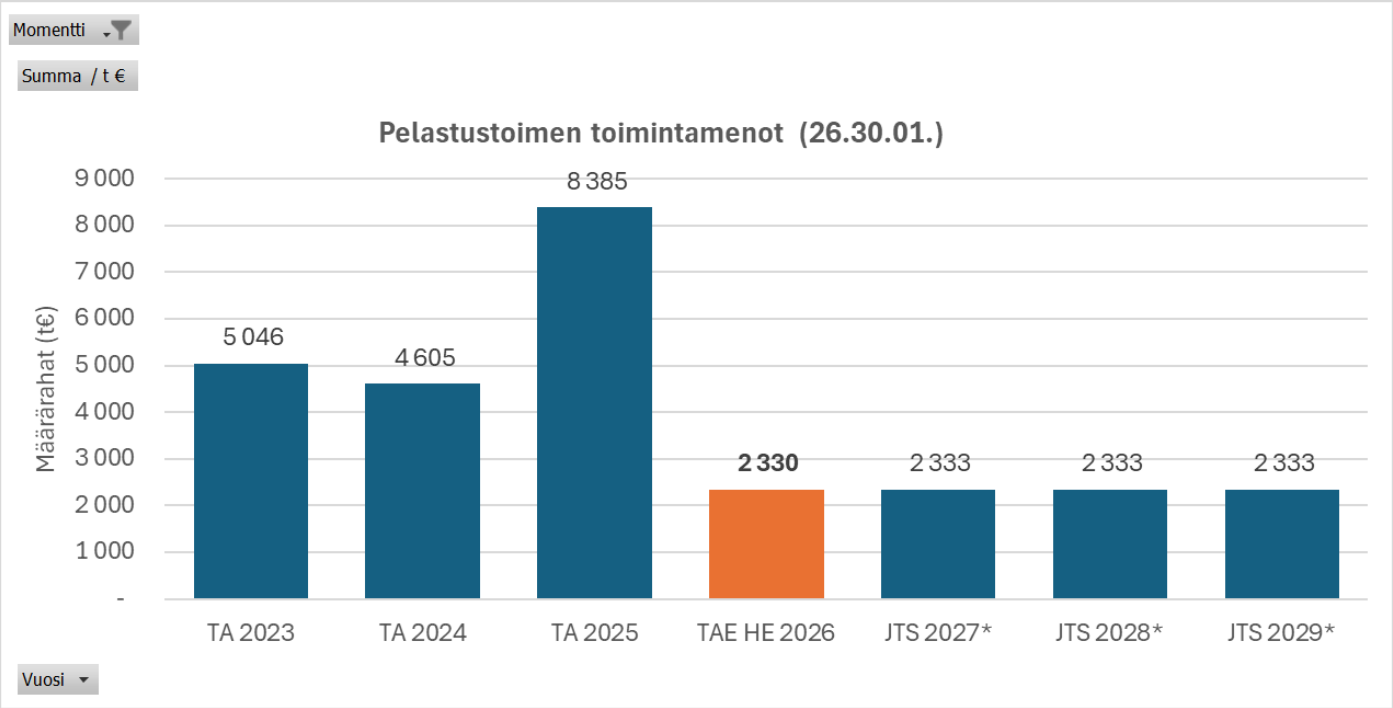

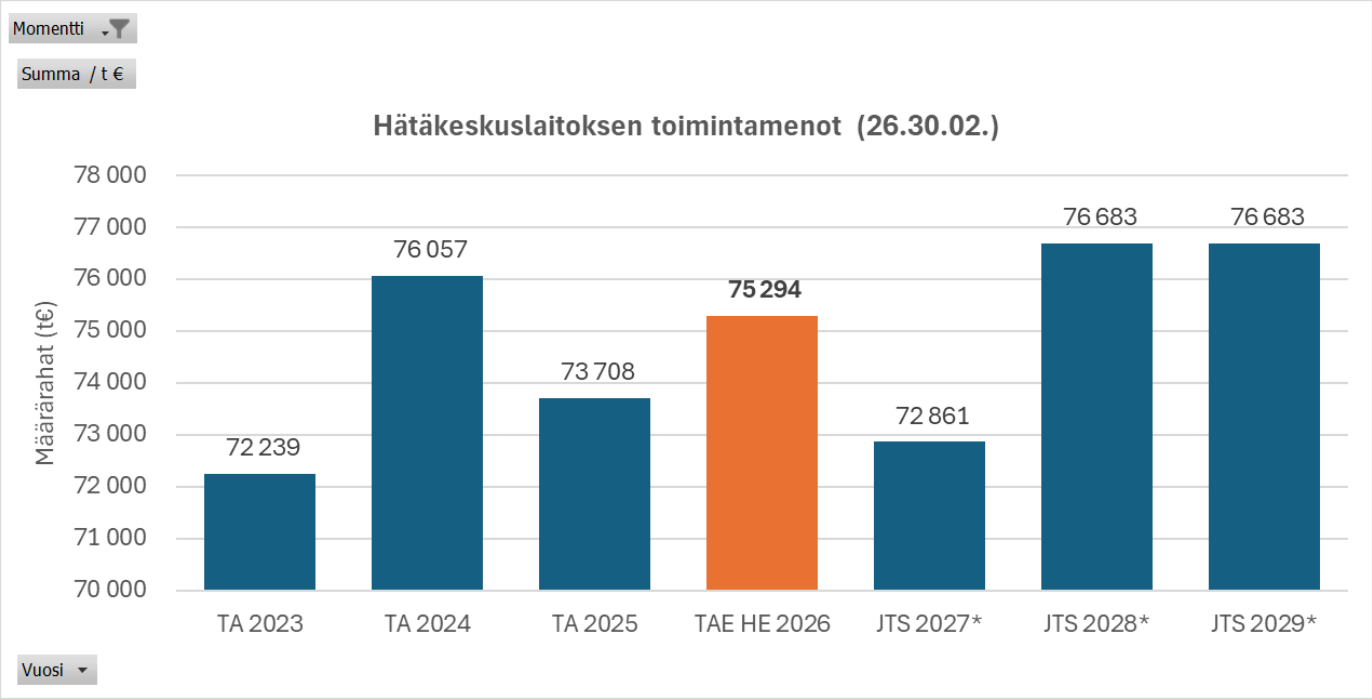

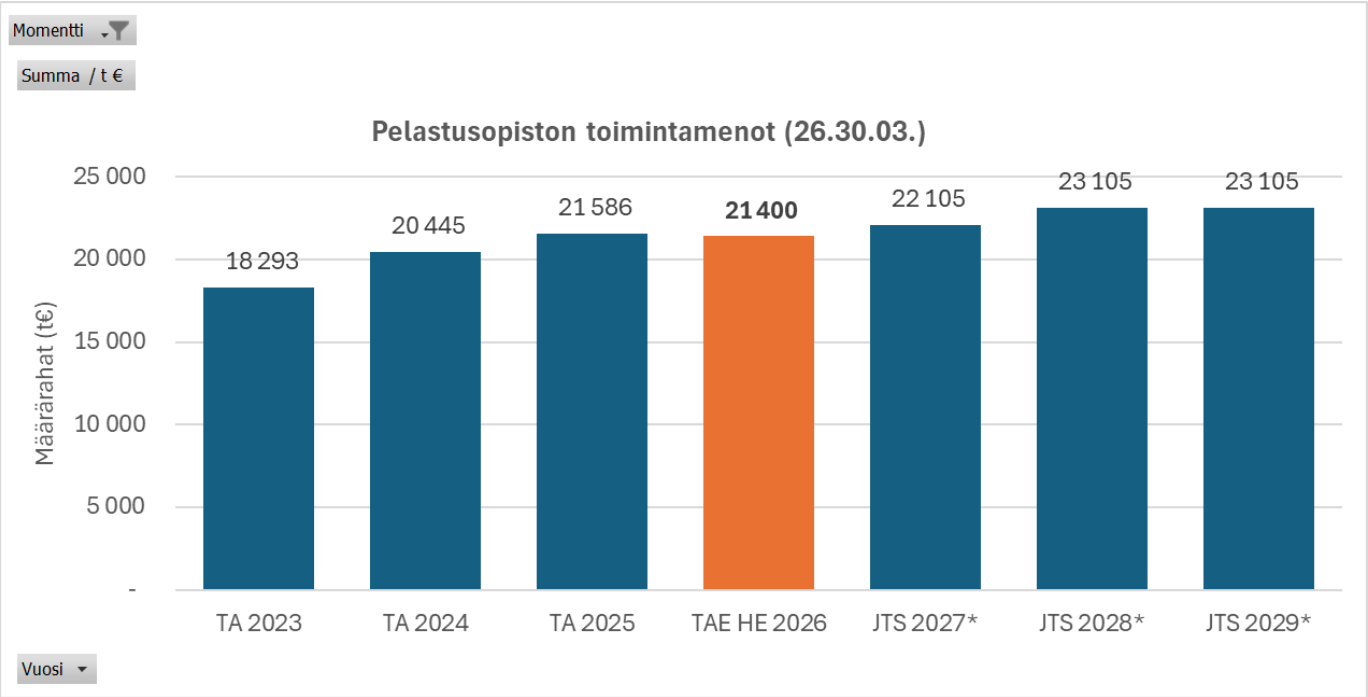

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).

Maahanmuutto

Maahanmuuttohallinnon määrärahoihin esitetään vähennyksiä vuodelle 2026. Vastaanottotoiminnan menoihin ja asiakkaille maksettaviin tukiin esitetään yhteensä 140 miljoonan euron vähennystä suhteessa vuoden 2025

varsinaiseen talousarvioon. Vähennykset johtuvat pääasiassa tilapäistä suojelua saavien henkilöiden määrän laskusta.

Tällä hetkellä vastaanoton piirissä on noin 13 300 ukrainalaista, ja kuntiin siirtyneitä on 34 500. Vuodelle 2026 arvioidaan, että vastaanoton piirissä on noin 10 000 henkilöä, mukaan lukien tilapäistä suojelua saavat.

Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot vähenevät 1,1 milj. euroa vuoteen 2025 verrattuna ja 15,6 milj. euroa vuoteen 2024 verrattuna. Määrärahataso laskee edelleen noin 20 milj. euroa vuonna 2028.

Hallitusohjelman ja EU:n sääntelyn myötä virastolle tulee uusia tehtäviä. EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen (pakti) muodostavat säädökset tulivat voimaan 11.6.2024. Jäsenvaltioilla on oltava oikeudellinen ja operatiivinen valmius uuden lainsäädännön soveltamiseen kesäkuussa 2026. Arvioiden mukaan paktin kansallinen täytäntöönpano kasvattaa Maahanmuuttoviraston määrärahatarvetta kertaluonteisesti 31,9 milj. euroa ja pysyvästi n. 8,3 milj. euroa. Kertaluonteisiin kustannuksiin on mahdollista hakea EU-rahoitusta 90 %:n osuudella, ja rahoitusta tullaan hyödyntämään täysimääräisesti. Haasteena ovat EU-rahoitushakujen aikataulut: ensimmäiset rahoituspäätökset ovat saatavilla vasta vuoden 2026 alkupuolella, mikä vaikeuttaa viraston ennakoivaa sitoutumista menoihin tilanteessa, jossa määrärahat vähenevät. Pysyväisluonteisiin kustannuksiin ei ole mahdollista saada EU-rahoitusta, vaan kokonaisuus on katettava kansallisesta rahoituksesta. Tästä ei ole kansallisia päätöksiä.

Viraston toimintamenoihin kohdentuvat uudet velvoitteet ja samanaikaiset säästöt tulevat vaikuttamaan laajuutensa vuoksi merkittävästi viraston toimintaan. Virasto tehostaa ja kehittää prosessejaan sekä parantaa toiminnan tuottavuutta. Muutosta tukee virastossa vuonna 2024 toteutettu organisaatiouudistus. Samalla virasto toteuttaa sopeuttamistoimenpiteitä, jotta se pystyisi jatkossa toimimaan vähenevillä määrärahoilla. Riskinä kuitenkin nähdään, että hakemusten käsittelyajat voivat pidentyä tulevina vuosina.

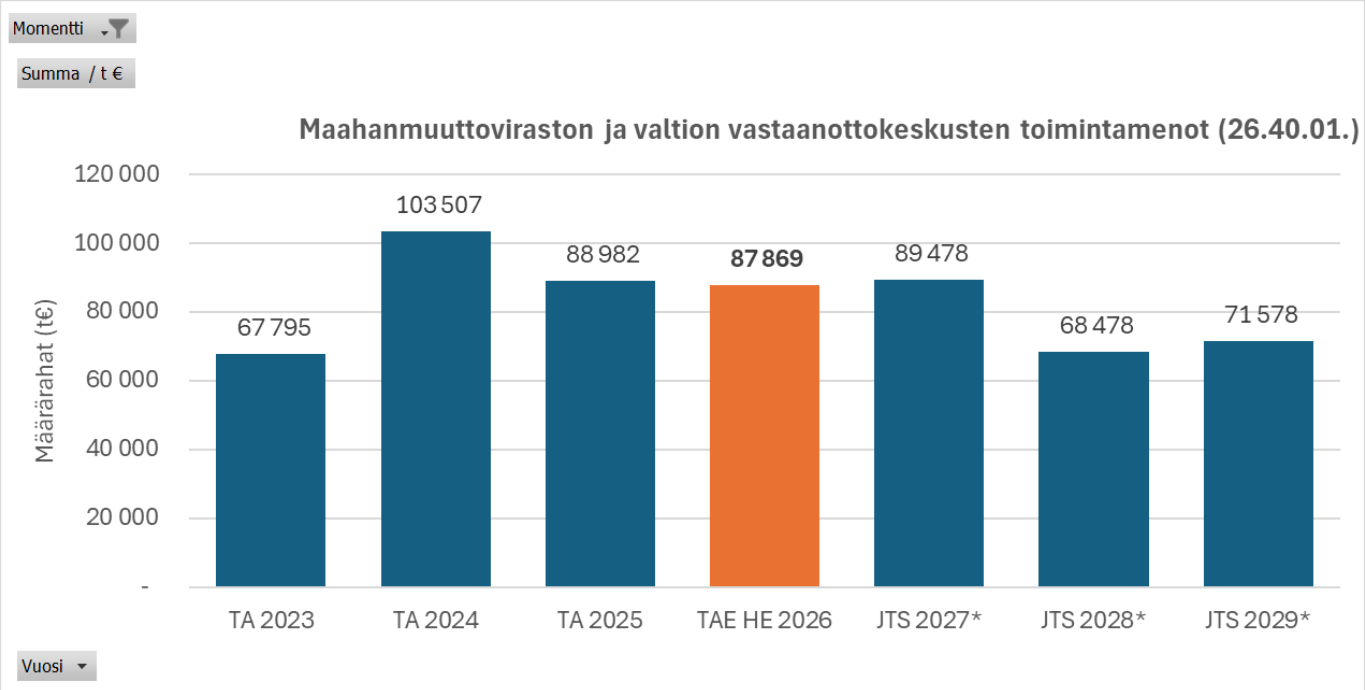

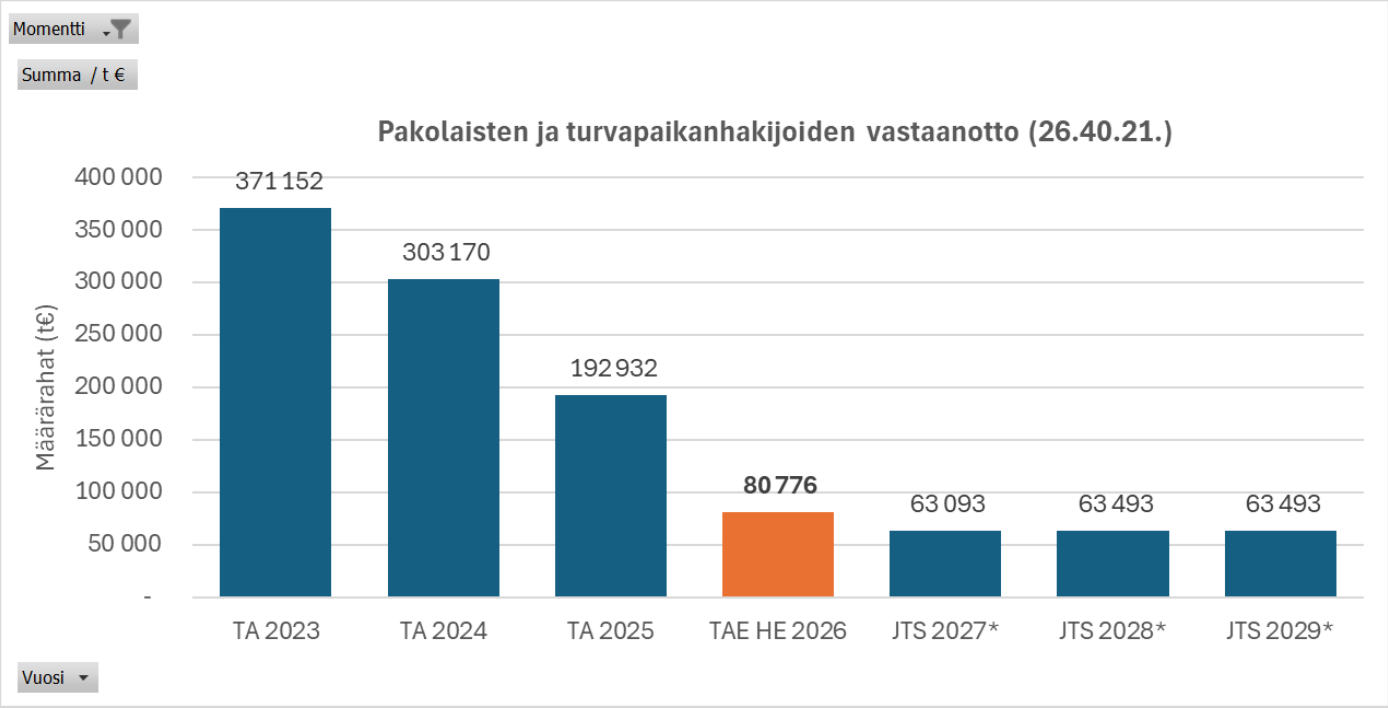

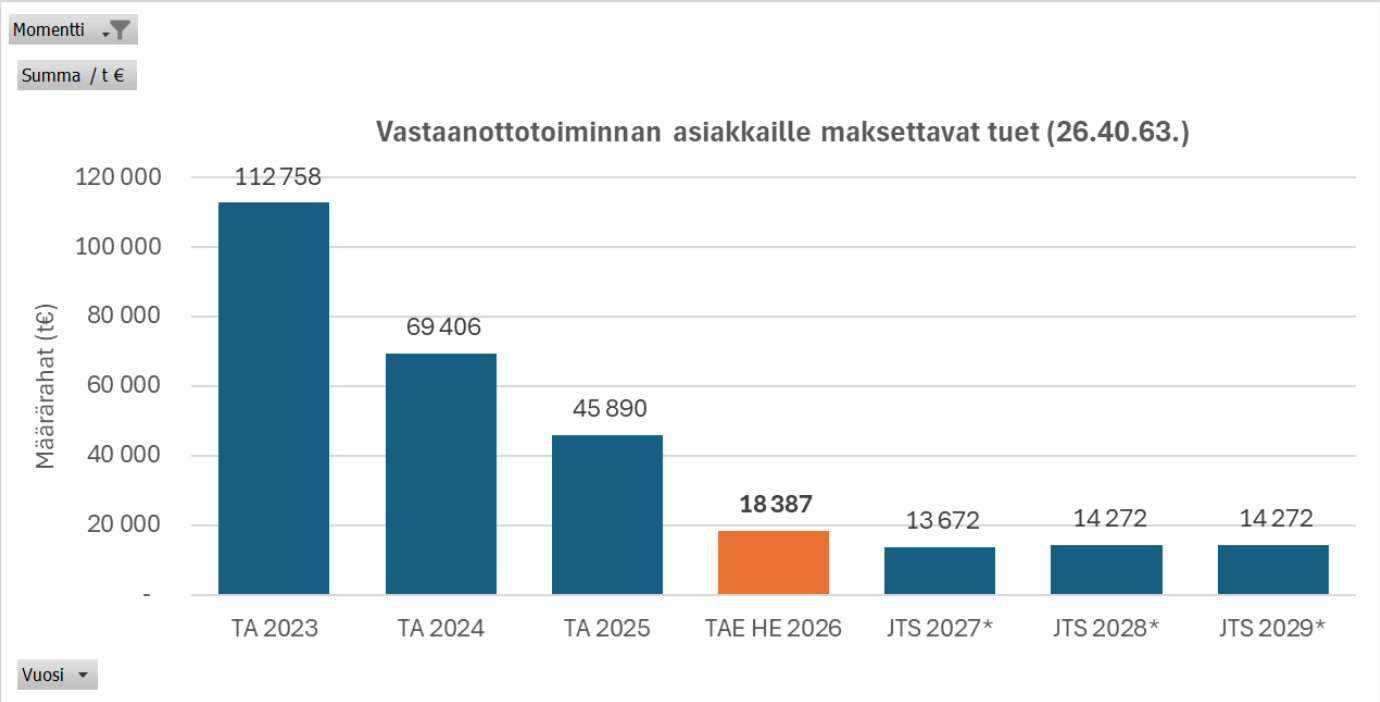

*JTS-luvut perustuvat kehyspäätökseen 2026–2029, joissa on otettu huomioon talousarvioesityksessä 2026 sisällytetyt palkkausten tarkistukset sekä viimeisin toimintamenosäästö (lisätoimet 2025).